

„Vienybė Lietuvių“
Published every Wednesday
Brooklyn, New York.
Yearly subscription rates:
In the United States and
Canada \$2.00
To Foreign Countries \$2.50
Advertising rates on applica-
tion.
Address all communications
to publishers:
J. J. PAUKŠTIS K. BRAZYS
120-124 Grand St.
Brooklyn, N. Y.

VIENYBĖ LIETUVŲNIKŲ

„Vienybė Lietuvių“
Išleista kas trečiadienį
Brooklyn, N. Y.
Prenumerata metams:
Suvienytose Valstijose ir
Kanadoje \$2.00
Europoje ir kitur \$2.50
Prenumerata mokama iš vir-
šaus. Prenumeratos metas
skaitosi nuo laiko užrašymo,
ne nuo Naujo Mėto.
Apgarsinimų prekių klaus-
kite laišku.
J. J. PAUKŠTIS K. BRAZYS
120-124 Grand St.
Brooklyn, N. Y.

Visuomenės, literatūros ir politikos savaitinis laikraštis.

Keletas brūkšnių iš Lietuvių amerikiečių buities.

Pereituose mūsų kongreso posėdžiuose tapo nuskirta Vašingtone komisija, — susidedanti iš devynių asmenų: trijų senatorių, trijų kongresmenų ir trijų paprastų piliečių, peržiūrėjimui ir pertaisymui ateivystės įstatymų. Mat, Amerikos žmonių padėjimas diena iš dienos, metai iš metų eina blogyn, o valdžios sprendžiama, buk tas visas blogumas paeinaš delei dauginimosi ne civilizuotų ateivių; taigi, idant žmonių sąlygos padaryti geresnėmis, kongresas ir sumanė susiaurinti ateivystės kelius. Pasilieka, vienok, abejonės klausimas, ar bus kas gerą tuo mi atsiekta?

Komisija susidedanti iš devynių, paėmusi darbą į savo rankas, pareikalavo aiškių informacijų iš dabartinio ateivių gyvenimo, ant kurių ji pasi remdama galėtų geriau ir tik slingiaus atlikti sau pavestąjį darbą — pertaisymą ateivystės įstatymų. Tam tikslui išsiuntinėjo iš Vašingtono valdiškų darbininkų į visas tirsčiaus ateivių apgyventas vietas, aprašyti ir peržvelgti abelnaž ateivių gyvenimo pobūdį. Surašius ir abelnas žinias rinko iš darbininkų, dirbančių dirbtuvėse cukraus, aliejaus ir gazo, taip gi ir iš daugelio kitų, kur tik ateiviai dirba. Šiose įstaigose darbai yra labai sunkūs, pigiai apmokami ir juos atlieka veik vienai ateiviam, išskiriant perdetinius ir užvaizdas. Tokiose dirbtuvėse turi užsiėmimą ir didesnė dalis Amerikoj apsigyvenusių lietuvių. Jų gyvenimas yra labai skurdus; kada į jį kas atsidejęs pažvelgia, priverstas buna sudrebėti. — Per porą savaitių, man bevaikščiojant su dviem iš tų valdiškų komisarių per darbininkų grįžias, kaipio tulkui (vertė jui), teko daug ko įdomaus patirt apie tokių lietuvių gyvenimą. Patyrimai labai svarbūs ir juos čia kiek galėdamas aprašysiu.

Per porą savaitių vaikščiojant Brooklyne, tapo surasta apie 70 lietuvių šeimynų, kurios susideda nuo 7 iki 14 asmenų; imant abelnu skaičium bus apie 450 iki 500 suaugusių, o su vaikais bus galima skaičiuoti nuo 700 iki 800. Visi suaugusie, išskiriant moteris, — yra cukrinių darbininkai. Dirba jie paprastai 12 valandų per dieną, — kartais dirba net po

18 valandų; darbas 18 kos valandų per dieną atsitinka kas antrą nedėdienį, taip, kad visas šio dienas dirba tik po 12 valandų, o nedėlioj turi dirbti 18 val. (norinta nedėlioj dirbti visokiuose fabrikuose įstatymai draudžia, vienok prastiems žmonėms to nežinant jie turi dirbti, ir tai net 18 valandų!) Jų uždarbis yra suvis mažas, nes tik 16½ cento už valandą; kurią savaitę išdirba 72 valandų, gauna \$11,88 o kurią išdirba 90 valandų, tai gauna \$14,85. Bet tokių, turinčių laimę dirbti „pilną laiką“ rasta tik apie 5 iš šimto; kiti gi, aplamai imant, tegaua išdirbti tik apie 8 mėnesius per metus. Jie gyvena prasčiausiose miesto dalyse, — kuroras ne tik kad namuose, bet ir lauke yra sugedęs.

Nusisamdę po tris ar keturis kambarelius, moka už juos nuo \$9 iki \$12 nuomos per mėnesį; šeimynos didelės, gali ma sakyti susikimšę, kaip silkes statinėje; miega po tris ir keturis viename kambarelyje; vidur oras labai troškus, nes kambariai purvini ir retai kuomet valomi. Tokiuose namuose auklėjami vaikučiai blogai išrodo — išblyškę, pamėlynavę, gyvi šešėliukai ir pažymėti jauni kandidatėliai difterijai ir džiovai. Jų gyvenimo žvakė tankiai užgęsta sprogtančiuose jaunystės metelinuose; jeigu kuriam ir pavyksta iš to išsisukti, tai vis-vien mažai tėra iš jo naudos, nes išauga luošais fiziškai ir dvasiškai, kadangi auklėtojai — tėvai, patįs budami tokiais, geriau išauklėti nemoka. — Tėvų papročiai ir sistematiškas gyvenimo budas yr blogas ir pasibaisėtinas: tą mažą uždarbį, tuos kelis dolerius, taip sunkiai ir kruvinau uždribtus su naudoja didesnėje dalyje ant girtuokliavimų, tankiai dar ir kortomis pralošia. Kuomet užklausta, kiek prageria ant dienos, tai didesnė dalis atsakymas štai koks: „Nuo 30 iki 50c. ant dienos“. Bet reikia numanyti, kad daugeliui ir po tiek ant dienos pragerti ne užtenka. Yra tokių, ką geria ir geria, kaip žuvelės vandenį ir niekad neatsigeria; tik tuomet buna gana, kuomet jų gyvenimo stygos nutrūksta. Tai mūsų tautos ziedai...

Apšvietimas jiems yra nežinomas. Jie gyvena delto tik, kad gyvi; gyvenimas tokiems jokios reikšmės neturi. Iš 500 suaugusių atrasta tik vienas, ką skaito laikraštį ir tai neu-

sisako (neprenumeruoja), tik retkarčiais nusiperka. Apie 7 iš šimto rasta ką tik moka rašyti. Nuo 10 iki 12 iš šimto tėra mokančių skaičiuoti; kiti gi nemoka nei skaityt. Apie 10% tik priguli prie įvairių pašelpinių draugysčių. Apie 65% priguli prie parapijos, o apie 35% iš tų 500 suaugusių rasta, netik ką nemoka skaityti, nei gi rašyti: netik ką nepriguli prie jokios draugystės nei prie parapijos, bet nesilanko nei į bažnyčią — nesimeldžia, nes nemoka. Jeigu kuris ir moka šiaip-taip, tai nežino, ką tas reiškia. — Gal tad šalies politika jie rupinasi? Mielas skaitytojuj, turiu tau pasakyti, kad — ne! Iš tų 500 rasta apie 50% gyvenančių Amerikoj nuo 6 iki 27 metų ir nei vienas iš jų neturi ukėsybės (pilietišku) popierių. —

Toks tai yra, iš didesnės dalies, mūsų brolių, dirbančių virš minėtose dirbtuvėse, gyvenimas. Jis turi sudrebinti kiekvieną protaujantį ir savo tautai, bei darbininkų klesai trokštantį labo žmogų.

Tose-pat dirbtuvėse dirbantys lenkai, slavai, čekai ir vengrai rasta kur-kas augščiau stovinčiais už lietuvius. Pas juos kiekviename name rasta du-tris ir daugiau laikraščių; pas daugelį atrasta net gražūs knygynėliai namuose. Jie veik visi, išskiriant mažą nuosimtį, priguli prie savo didžiųjų organizacijų-susivienijimų. Taip gi daugybė yra piliečiais, net rasta gerų idealiskų žmonių, kurie galima pavadinoti tikrais džentelmenais. Tiktai Austrijos rusnakai, vis savo apsiėjimu išrodo lygūs lietuviams. Nes jų, kaip ir lietuviu, kilčiausiu ir pirmučiausiu daiktu yra gerimas. Tad surinktose bei pasiūstose į Vašingtoną žiniose manau lietuviai bus pastatyti ant vieno laipsnio su rusnakais (kalbu tik apie tuos, ką dirba cukrinėse, apie kitus nežinau)....

Jeigu tai iš 500 atrasta tik vienas laikraščių skaitytojas ir tik apie 12 iš šimto tėra mokančių skaičiuoti, tai padarius abelnaž lietuvių peržvalgą visoj Šiaurinėje Amerikoj atrasime gal 20%, jei nemaziau, teskaitančių laikraščius ir knygas ir palaikančių visas tautiškas ir politiškas mūsų organizacijas. O kur daugiau? Kur dar 80%? Ši pasta roji dalis mūsų tautiečių yra gyvi numirėliai, ir juos reikia gelbėti, ir tai umai,

su tikru pasišventimu; kadangi be jų mes daug negalėsime nuveikti. Jie auklėja vaikus, bet kokioje dvasioje? Nei tautiškoj, nei progresiškioj, nei gi katalikiškioj. Iš jų netures naudos nei tautiečiai, nei socialistai, nei kunigai, nei gi, ant galo, jie bus geri Amerikos ukėsai. Tie 80% mūsų tautos narių, diena iš dienos vis nyksta iš mūsų tarpo. Dabartiniame laike, kuomet iš Lietuvos ateivystė yra didelė, mes mažai taji rykimą užtėmjam. Bet kuomet ateivystė taps apsunkinta, (jeigu nevisai sulaukta), — tada bus labai žymus jų nykimas, nes seniai, tai yra ši gentkartė, užgesė mirs ir už kokių 30 ar 40 metų liks tik taip vadinami „Yankės“, liks tada apmirę lietuviški pudymai ir už ką tad varžysimės? Lietuviškiems kunigams šiltų vietelių tuomet nebus, nes į lietuviškius kas bažnyčias nieks nesilankys. Tik rimtai pažvelgkite į jį, prabaštėliai į ateitį, o pamatysit kad ir jų laukia didelis pavojus; tad meldžiamieji, jeigu norite tautiškumą ir tikėjimą tarp jaunosios gentkartės palaikyti po senovei, turite ne veidmainiauti, bet tikrai dirbti; kitaip viską praziopsosite. Tautiečiai, progresistai ir socialistai, — jų gi atkreipkite savo akis į šitą augantį klausimą. Paliaukit kartą kovęsi tarp savęs, nes turite žinot, jog už tai trumpoje ateityje busite nubauti. Jūs visų yra veik vienas tikslas, tikslas apšvietos ir progreso. Ar gi ne? Jeigu tad taip, tai sustokit ir padarykit abelnaž peržvalgą savo praeties darbų; tą atlikę, pažvelgkite į ateitį, o tada galėsite visi aiškiai matyt, kad be reikalo kovojate.

Jonas V. Liutkauskas.

Prie „Šviesos“ rengiamosios parodos.

Šiuomi visuomenei paskelbiamame šviesos išlygas bus simoje Waterburio „Šviesos“ dr-stės parodoje.

Daiktai, parodon atsiųsti, bus padalinti į tris skyrius, sekančiais:

I. a) Išstatytojas pridoda parodon daiktą paaukodamas jį draugystei su teise parduoti; b) jeigu išstatytojas, paaukodamas draugystei parodonsiunčiamąjį daiktą pastato išlygas, kad negali būti tas daiktas parduotas, tai tas kaipio auka

turi ir pasilikti ant atminties draugijos globoje.

II. a) Išstatytojas jei ne aukoja draugystei, tai parodon pridoda daiktą nustatydamas jam kainą, kad atsiradus pirkeju, galima būtų tati parduoti; b) nuoparduoto daikto turi eiti draugystės išdan nuo 10% iki 50%, sulyg komiteto nusprendimo.

III. a) Išstatytojas pasilieka visas teises prie savo daiktu: parduoti ar atsiimti; b) išstatytojas turi apmokėti vietą svetainėje nuo 10 centų ir daugiau už vakarą, pagal didumą daikto ir sūsitakymą su parodos rengimo komitetu.

Abelnos išlygos.

1. Visi išstatytieji rankų išdirbiniai naudojami teisėmis gauti dovanas (prize).

2. Siuntimo ir atsiėmimo lėšas apmokės daiktų išstatytojas.

3. Draugystė atsako už sugadintus ir prapuolusius daiktus.

4. Draugystė apdraudžia nuo ugnies visus parodoje išstatytus daiktus.

5. Parodoje nupirkti daiktai negali būti išnešti, kol nepasibaigs paroda.

Pasargai. Kadangi paroda bus su paaiškinimais išstatytųjų daiktų, todėl maloniai prašome išstatytojų su teikti paaiškinimus apie siunčiamuosius rankų išdirbinius: kaip darytas, kur, kada, kaip ir kur vartojamas ir tt.

Parodos rengimo komitetas:

A. Valroden,
J. Jankeliunas,
Ed. Kriščiūnas.

Su visokiais reikalais kreipkitės pas

M. Brazauskas,
883½ Bank str.,
Waterbury, Conn.

Išpuodžiai tėvynės sugrįžus.

Nekartą, esant Amerikoj, išlikus valandėlę nuo darbo skubindavomės ištrukti iš miesto, važiuodavome į laukus, sodus (parkus), pakvėpuoti nors kiek tyru oru, kur pro fabriku dumas nors biskį laisvai praspįsta saulutė. Išvažiavus į laukus, tiesa, atsikvėpi tyresniu oru, bet už tai mūsų jausmus budavo apgaubia kitas rukas. Čion matai puičiai ištaisytus kelius ir takus; čion matai gražiai žaliuojančius laukus, skersai ir išilgai skriejančiasias gelžkelio lini-

jas, žodžiu: matai viską, ką tik žmogaus protas galėjo iki šiol išgalvoti; matai, kad kultūra su pagalba darbininko gali ištikrųjų sutverti „žemiškąjį rojų“. Kada matai tą viską, nenoroms persikelti ten, į taji kraštą, kur gimei, — tėvynę. Tada tai ir pasineria siela miglon, galvoj tik ir slenka viena po kitai gailios mintis — klausimai: kas iš to, kad aš matau tas Amerikos gėrybes — puikumynus, kad matau kultūros žiedus? Matau tik aš pats sau, bet tuom įspudžiu, — pasigėrėjimu negaliu su niekuom pasidalinti. Tie visi, kurie tau yra brangūs, likę toli-toli, kur šioji kultura dar neturi sau vietos. Visą matai tik pats vienas. Su draugais negali pilnai įspudžiu pasidalinti, nes tas draugas, kuris bent kiek jaučia save žmogum, turi tuos pačius jausmus kaip ir tu, taigi ir jo brangieji yra ten toli. Gal per laiškus pasikalbėsi? Kur tau!... Ne tik ką per laiškus, bet ir dabar gyvu žodžiu pasakojant, jiems nesuprantami Amerikos stebuklai; jie klausio, bet visiems pasakojimams įtiki mystiškai (— nenuvokia). Jiems Amerikos gyvenimas atrodo koku tai jau nežemišku dalyku, lyginai, kaip Mažioj perejimas per Raudonąją Jurą...

Daugelis mūsų grįžtančiųjų, negalėdami vienok Amerikoj laimės surasti, su pasityčiojimu atsisveikina: „God bay, Amerika! Mēs ir Lietuvoje padarysime Ameriką!“ Ištikrųjų, daugelio galvose buna tikra mintis, kad parvažiavę ims sėti kultūrą, kad tik džiaugties jos vaisiais: žmonėms laisviau pagyvenus mat gausiai gimsta idealai. Bet nelaimė: idealus nupučia žiaurus realiskumo vejas, ant kietos ir vejų nugalastos dirvos Lietuvoje da ne viskas išdygsta.... Mēs parvykėliai iš Amerikos, galime įvalios kalbėtis jau su tai artimais del mūsų širdies ir kalti į jų galvas kultūrą. Bet... jie mūsų da nesupranta. Pagalios ir mūsų dvasiškasis stangrumas pamazėl ima nykti: nebeamatom tų puikių sodų, allejų, žaliuojančių laukų, gelžkelio linijų, technikos stebuklų — ir neber iš kur mums semti kultūros įkvėpimus. Dangeliai atvyrkus tėvynėn prisiejo baladoties duobėtais keliais primitiviškose vežėčiose, kuriose pavaziavus 5-6 valandas, jauties save negeriaus, kaip tie, ką sugrįžta iš

